

UCHWAŁA NR XVII.156.2020
RADY GMINY W WIELOPOLU SKRZYŃSKIM
z dnia 11 grudnia 2020 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Wielopole Skrzyńskie na lata 2021-2025**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.)

Rada Gminy w Wielopolu Skrzyńskim
uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Wielopole Skrzyńskie na lata 2021-2025 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wielopole Skrzyńskie.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2021 r.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY
Piotr Zięba
inż. Piotr Zięba

Załącznik do Uchwały Nr XVII.156.2020
Rady Gminy w Wielopolu Skrzyńskim
z dnia 11 grudnia 2020 r.

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy
w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy
w Rodzinie w Gminie Wielopole Skrzyńskie
na lata 2021 - 2025**

Wielopole Skrzyńskie 2020 r.

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
I. PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU.....	4
II. ZASADY DZIAŁANIA PROGRAMU	5
III. GŁÓWNY CEL PROGRAMU.....	6
IV. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ	7
4.1. Prezentacja definicji przemocy domowej.....	7
4.2. Rodzaje przemocy domowej.....	7
4.3. Cykl przemocy domowej i jego fazy.....	8
4.4. Stereotypy społeczne dotyczące przemocy domowej.....	10
V. SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ.....	11
5.1. Przemoc obserwowana w otoczeniu i wobec innych członków gospodarstwa domowego.....	12
5.2. Przemoc doświadczana w dzieciństwie.....	13
5.3. Osoby doznające przemocy.....	14
5.4. Osoby stosujące przemoc.....	15
5.5. Przemoc domowa w Polsce, powiecie ropczycko-sędziszowskim oraz Gminie Wielopole Skrzyńskie.....	16
VI. DZIAŁANIA INTERWENCYJNE I POMOCOWE DLA OSÓB UWIKŁANYCH W PRZEMOC DOMOWĄ	
6.1. Pomoc osobom doznającym przemocy domowej.....	22
6.2. Procedura „Niebieskie Karty”.....	23
VII. ZAŁOŻENIA SYSTEMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE WIELOPOLE SKRZYŃSKIE	27
7.1. Analiza SWOT Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Wielopole Skrzyńskie.....	27
VIII. ADRESACI PROGRAMU.....	28
IX. PARTNERZY PROGRAMU.....	29
X. CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU.....	29
XI. HARMONOGRAM PROGRAMU.....	30
XII. REALIZACJA PROGRAMU.....	32
XIII. PROGNOZOWANE EFEKTY.....	33
XIV. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.....	34
XV. MONITORING I EWALUACJA.....	34
XVI. POSTANOWIENIA KOŃCOWE.....	35
XVII. BIBLIOGRAFIA.....	35
XVIII. SPIS TABEL.....	36
XIX. SPIS RYSUNKÓW.....	36

WSTĘP

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. w art. 18 i 71 wskazuje, że instytucja rodziny jest objęta szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a jej dobro państwo ma obowiązek uwzględnić w swojej polityce społecznej, zwłaszcza poprzez udzielanie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej. Przepis art. 33 Konstytucji wskazuje ponadto, że kobieta i mężczyzna w Rzeczypospolitej Polskiej mają równe prawa w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym, zaś zgodnie z art. 72 Konstytucji, Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka, a każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Nie budzi wątpliwości fakt, że zadaniem państwa jest zatem ochrona rodziny przed zagrożeniami płynącymi z zewnątrz i wewnątrz, w tym zwłaszcza przed przemocą ze strony osób najbliższych.

Realizacja zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie należy do zadań gminy i powiatu na zasadach określonych m. in. w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Opracowanie i realizacja Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie jest zadaniem własnym gminy wynikającym z ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Powyższy akt prawny określa szczegółowo zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie; zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie. Żaden człowiek nie powinien i nie może być narażony na przemoc w rodzinie. Dlatego też kwestia ta stanowi ogromne wyzwanie dla służb i instytucji zainteresowanych losem osób zagrożonych przemocą lub już jej doświadczających oraz zaspokojeniem potrzeb i praw tych osób. Duże znaczenie w przypadku zagrożenia przemocą mają przede wszystkim działania profilaktyczne, które zaszczepione odpowiednio wcześniej dają szansę na uniknięcie głębokiego kryzysu w rodzinie. Nadrzędnym działaniem są nie tylko oddziaływania profilaktyczne, ale również szybkie rozpoznanie zjawiska przemocy w rodzinie, a następnie przywrócenie osobom doznającym przemocy zdolności w zakresie godnego i bezpiecznego funkcjonowania w rodzinie. Dlatego też zakłada się aktywne włączenie w realizację Programu wszelkich służb mających styczność w codziennej pracy z rodziną. Ważnym elementem rozwoju systemu Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Wielopolu Skrzyńskim na lata 2021-2025 jest z jednej strony kompleksowe wsparcie osób zagrożonych przemocą, z drugiej zaś reintegracja i praca nad sprawcą stosującym przemoc.

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie jest procesem wymagającym czasu, wysiłku, nakładów finansowych, zaangażowania wielu służb, a także zmiany świadomości społecznej.

W celu efektywnego przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszania jej negatywnych następstw w życiu społecznym i rodzinnym tworzy się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy na terenie gminy Wielopole Skrzyńskie na lata 2021-2025, zwany dalej Programem. Program ten zawiera formalne podstawy prawne działania, jego cel i zasady, wymienia adresatów Programu, instytucje i organizacje współpracujące. Program przedstawia również charakterystykę zjawiska przemocy w rodzinie, przewidywaną pomoc dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie, założenia procedury „Niebieskie Karty“ i dostępne dane na temat przemocy w rodzinie w gminie Wielopole Skrzyńskie za lata 2016-2019. Cele, działania i zadania Programu będą podlegać ewaluacji i odpowiadać na potrzeby mieszkańców gminy Wielopole Skrzyńskie, w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

I. PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. (t.j. Dz. U. z 2020r. poz. 218 z późn. zm.), poprzez zapis art. 6 ust. 2 pkt 1 nałożyła na samorząd gminy obowiązek opracowania i realizacji gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. W gminie Wielopole Skrzyńskie dotychczas realizowano programy przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar w rodzinie przyjęte:

- Uchwałą Nr VI/29/2011 Rady Gminy Wielopole Skrzyńskie z dnia 29 marca 2011 r.,
- Uchwałą Nr XII/75/2015 Rady Gminy Wielopole Skrzyńskie z dnia 8 grudnia 2015 r.

Z uwagi na zakończenie czasu ich realizacji oraz ze względu na dynamikę zmian społecznych oraz potrzebę dbania o rodziny dotknięte przemocą domową należy te działania kontynuować i korygować poprzez wyznaczanie nowych celów. Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w gminie Wielopole Skrzyńskie na lata 2021 – 2025 został więc opracowany na podstawie delegacji ustawowej tj.:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 02 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)
- Rozdział drugi pt. „*Wolność, Prawa i Obowiązki Człowieka i obywatela*” reguluje zasady zapewniające każdemu nietykalność osobistą i cielesną oraz stawia na ich straży władze publiczne przyznając obywatelowi prawo żądania od organów władzy publicznej szczególnej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją,

- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020r. poz. 1876)

Według polskich regulacji prawnych przemoc jest przestępstwem. W zależności od tego, czy przemoc ma charakter jednorazowy, czy się powtarza, jest ścigana z różnych artykułów Kodeksu karnego. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, zostaje zakwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną z art. 202 Kodeksu karnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1444 z późn. zm.), które jest ścigane z urzędu.

Art. 207 Kodeksu karnego stanowi:

„§ 1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 1a. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą nieporadną ze względu na jej wiek, stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 2. Jeżeli czyn określony w § 1 lub 1a połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1–2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12”.

Ponadto w treści Programu znajdują się odwołania do niektórych zapisów:

- Ustawy z dnia 15 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
- Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie 2014-2020. (UCHWAŁA Nr 76 RADY MINISTRÓW z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014–2020)

II. ZASADY DZIAŁANIA PROGRAMU

W zakresie udzielania pomocy osobom doznającym przemocy, korekty zachowań osób stosujących przemoc oraz podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie - Program oparty jest na następujących zasadach:

- współpracy i współdziałania organów władzy publicznej, organizacji pozarządowych i kościołów oraz związków wyznaniowych (zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej), a także innych organizacji, środowisk i osób fizycznych uprawnionych lub zobowiązanych do inicjowania

i realizacji zadań związanych pośrednio lub bezpośrednio z przeciwdziałaniem występowania przemocy, ochroną ofiar przemocy w rodzinie oraz ich negatywnym skutkom,

- jawności życia publicznego i związanych z tym działań organów władzy publicznej oraz podmiotów realizujących zadania publiczne w zakresie przeciwdziałania przemocy z poszanowaniem godności człowieka,
- szczególnej ochrony praw dzieci, a zwłaszcza zachowania ich prawa do życia i rozwoju, do posiadania rodziny; do wychowania przez rodziców naturalnych, do wolności religii lub przekonań, do swobodnego wyrażania poglądów i poszanowania ich przez dorosłych, do wolności od przemocy fizycznej lub psychicznej, wolności od wyzysku, nadużyć seksualnych i okrucieństwa.

III. GŁÓWNY CEL PROGRAMU

Podstawowym celem niniejszego Programu jest stworzenie skutecznego systemu mającego na celu ograniczenie problemów społecznych związanych ze zjawiskiem przemocy w rodzinie.

Punktem wyjścia do wyznaczenia tych rozwiązań będzie ustalona w dalszej części diagnoza stanu faktycznego. Skuteczne wdrożenie programu umożliwi zmianę postaw, przekonań i zachowań mieszkańców gminy Wielopole Skrzyńskie wobec zjawiska przemocy. Nastąpi to poprzez promowanie wartości wychowania bez przemocy oraz edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie konsekwencji wynikających ze stosowania przemocy w rodzinie.

Działania do wdrożenia w ramach Programu będą miały charakter profilaktyczny i interwencyjny oraz edukacyjno-korekcyjny i wspierająco-terapeutyczny, w zależności od grupy osób do których będą kierowane.

Jako forma profilaktyczna stosowana będzie informacja dotycząca zjawiska przemocy w rodzinie, która kierowana będzie do ogółu mieszkańców gminy Wielopole Skrzyńskie, w tym także do osób zajmujących się zawodowo wspieraniem osób potrzebujących. W formie interwencyjnej do osób doznających przemocy w rodzinie kierowane będzie ogólnodostępne wsparcie prawne oraz psychologiczne. Natomiast w stosunku do sprawców przemocy podejmowane będą działania zmierzające do korekty ich zachowań. W przypadku istotnego zagrożenia działania te będą zmierzać do odizolowania tych osób od innych członków rodziny. Formy wspierająco-terapeutyczne oraz edukacyjno-korekcyjne kierowane będą więc do wszystkich osób uwikłanych w przemoc w rodzinie (do ofiar, świadków oraz sprawców). Zakłada się także doskonalenie kadr instytucji, które zajmują się problematyką przemocy w rodzinie, w tym także procedurą „Niebieska Karta”.

IV. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ

4.1. Prezentacja definicji przemocy domowej.

Według Światowej Organizacji Zdrowia przemoc to celowe użycie siły fizycznej, zagrażające lub rzeczywiste, przeciwko sobie, komuś innemu lub przeciwko grupie lub społeczności, co powoduje lub jest prawdopodobne, że spowoduje zranienie, fizyczne uszkodzenie, śmierć, ból psychologiczny, zaburzenia w rozwoju lub deprivację. W polskim systemie prawnym istnieje definicja legalna przemocy w rodzinie. Ustala ona wiążąco znaczenie tego pojęcia (zwrotu) na użytek tego zjawiska. Zawarta została w art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Zgodnie z tą definicją- *„przemoc w rodzinie jest to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”*. Inaczej mówiąc przemoc jest: intencjonalna, narusza prawa i dobra osobiste drugiego człowieka, utrudnia samoobronę z uwagi na wyraźną asymetrię sił, powoduje szkody fizyczne i psychiczne – cierpienie i ból. Definicja ta nie wyczerpuje jednak wszystkich cech przemocy, ponieważ nie uwzględniono w niej istotnej i powszechnej formy jaką jest przemoc ekonomiczna. Również zaniedbanie ze strony najbliższych, w stosunku do osób zależnych należy potraktować jako formę przemocy.

4.2. Rodzaje przemocy domowej.

Jak już wspomniano powyżej przemoc ma różne oblicza i dzieli się ją na różne kategorie. Przybiera różne formy i dokonywana jest przy pomocy różnych instrumentów. Dlatego należy scharakteryzować wymienione rodzaje przemocy:

- Przemoc fizyczna – są to wszelkie działania polegające na użyciu siły i prowadzące do nieprzypadkowych urazów, zranień, stłuczeń, złamań czy zasinień. Do tej kategorii zalicza się między innymi: popychanie, odpychanie, obezwładnianie, uderzanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą dłonią, pięścią lub różnymi przedmiotami, poparzenie, porzucenie w niebezpiecznej okolicy, straszenie bronią lub jej użyciem i inne podobne temu formy. Jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, świadome uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia.
- Przemoc psychiczna – to zamierzone działania wykorzystujące mechanizmy psychologiczne, powodujące zachwianie pozytywnego obrazu własnej osoby u ofiary. Przejawami tego rodzaju przemocy są: odmowa uczuć, brak zainteresowania, szacunku, nieustanna krytyka, wyśmiewanie

poglądów, wyznania religijnego, żądanie posłuszeństwa, narzucanie poglądów i wyznania, wmawianie choroby psychicznej, kontrola i utrudnianie kontaktów z innymi osobami, zawstydzanie, upokarzanie, wyzywanie, grożenie, ograniczanie snu, jedzenia itp. Jej głównym celem jest poniżenie poprzez umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary.

- Przemoc seksualna – polega na wymuszaniu niechcianych przez ofiarę zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy, dokonywane poprzez: przymuszanie do pożycia seksualnego, wymaganie na ofercie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, przymuszanie do seksu z osobami trzecimi, krytykę zachowań seksualnych ofiary, wymuszanie sadystycznych form pożycia seksualnego, przymuszanie do oglądania pornografii, zmuszanie do prostytucji, gwałt.

- Przemoc ekonomiczna – to wszelkie działania ograniczające swobodne dysponowania środkami finansowymi rodziny na partnerskich zasadach, realizowane między innymi w drodze niezaspokajania podstawowych materialnych potrzeb wszystkich członków rodziny, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, utrudnianie aktywności zawodowej, odbieranie pieniędzy, okradanie, wyliczanie wydatków, itp. Jej celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy tej formy przemocy.

- Przemoc poprzez zaniedbanie – to ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych, w szczególności w stosunku do osób zależnych. Jest zjawiskiem obejmującym bardzo szeroką skalę zachowań. Może dotyczyć zarówno działań nieświadomych, jak i świadomej niemożności działania. Kwestię zaniedbania, jako formy przemocy, poruszyła Rada Europy w rekomendacji wydanej w 1986 r. W dokumencie tym zdefiniowała przemoc w rodzinie jako: **„jakikolwiek czyn lub zaniedbanie ze strony jednego członka (rodziny) wobec innych jej członków, które zagrażają życiu, cielesnej bądź psychicznej integralności lub wolności innego członka danej rodziny lub poważnie szkodzą rozwojowi jego osobowości”**.

Przemoc w rodzinie może dotyczyć następujących relacji:

- rodziców/opiekunów wobec dzieci,
- małżonków/partnerów w związku,
- osób starszych w rodzinie,
- relacji między rodzeństwem.

4.3. Cykl przemocy domowej i jego fazy.

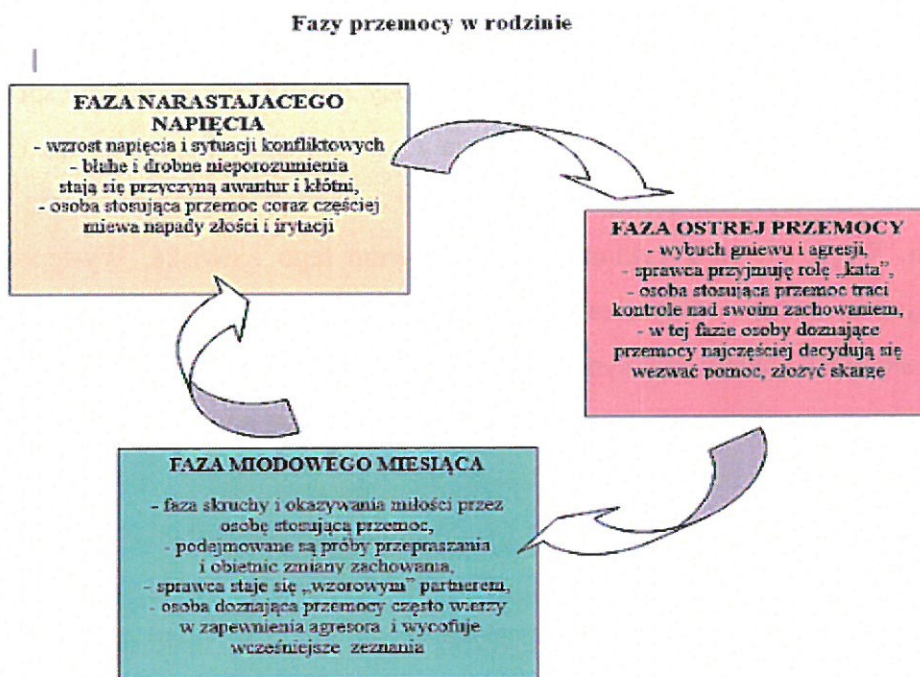
Zjawisko przemocy zwykle przyjmuje formę ciągłego procesu, ponieważ najczęściej nie jest jednorazowym epizodem i ma tendencje do powtarzania się. Ponadto toczy się w wymiarze dominacji i uległości, gdyż osoba stosująca przemoc dąży do uzyskania totalnej dominacji nad swą

ofiara, czyli osobą doznającą przemocy. Przemoc nie jest zjawiskiem niezależnym od udziału człowieka, co oznacza, iż jest on zdolny do radzenia sobie ze złością, która czyni go sprawcą („nie mogę, to jest silniejsze ode mnie”, w ich świadomości jest forma wymierzania sprawiedliwości). Odpowiedzialność za występowanie zjawiska przemocy zawsze leży po stronie sprawcy, niezależnie od tego co zrobiła ofiara. W celu dostrzeżenia i zrozumienia złożoności zjawiska uzależnienia ofiary od sprawcy dopuszczającego się przemocy ważne jest przyjrzenie się specyfice relacji między nimi. Wiąże się to z cyklicznym charakterem tego zjawiska. Występowanie tych cykli dobitnie wyjaśnia proces wiktyimizacji (stawania się ofiarą) osób doznających przemocy oraz pojawiający się w ich zachowaniu syndrom wyuczony bezradności.

W cyklu przemocy występują trzy autonomiczne fazy, zmienne pod względem swej intensywności i czasu trwania:

- a) faza narastania napięcia - faza tworzenia i budowania napięcia pod jakimkolwiek pretekstem,
- b) faza gwałtownej przemocy - faza eskalacji, wybuchu, w tym zwykle incydentów znieważania, poniżania i często używania przemocy fizycznej); agresja w tej fazie może być zagrażająca dla zdrowia i życia ofiary, moment zakończenia aktu przemocy zależy wyłącznie od sprawcy i nie ma najczęściej żadnego związku z zachowaniem „ofiary”),
- c) faza „miodowego miesiąca” (przepraszania, uspokojenia i miłości) sprawca między innymi często obiecuje, że już nigdy więcej nie skrzywdzi ofiary lub po prostu zachowuje się jakby przemoc nigdy nie miała miejsca; faza ta jest przemijająca i rozpoczyna się znowu faza narastania napięcia. Faza „miodowego miesiąca” zatrzymuje ofiarę w sytuacji przemocy, bo łatwo pod jej wpływem zapomnieć o koszmarze pozostałych dwóch faz. Prawdziwe zagrożenie, jakie niesie ze sobą ta faza jest związane z tym, że przemoc w następnym cyklu zazwyczaj jest gwałtowniejsza i za każdym razem narasta. Jeśli już raz doszło do użycia przemocy, będzie się ona powtarzać dopóki nie będzie przerwana, najczęściej przez interwencję z zewnątrz lub odizolowanie się od sprawcy.

Poszczególne fazy przemocy w rodzinie przedstawia Rysunek Nr 1.

źródło: <http://www.pcpdrt.pl/fazy-przemocy>, dostęp 30.10.2020 r.

4.4. Stereotypy społeczne dotyczące przemocy domowej.

Istotnym zagrożeniem, utrwalającym problem przemocy w rodzinie są stereotypy związane z tym zjawiskiem. Ich powszechność i związany z tym negatywny ich wpływ pochodzi z przekonującej mocy ich powtarzania, co z kolei prowadzi do ich utrwalania.

Najczęściej występujące stereotypy dotyczące rodzin z naszego kręgu kulturowego to:

- w sprawy rodzinne nie należy się wtrącać: „brudy pierze się we własnym domu”, „co to za ptak, co własne gniazdo kala?”, „wolność Tomku w swoim domku”, „mój dom - moją twierdzą”, „bliscy nie krzywdzą tylko pouczają”, itp.;
- przemoc dotyczy rodzin patologicznych, z tzw. "marginesu": „przemoc i alkohol, to jedno”, „to taka porządna religijna rodzina - niemożliwe, by była tam przemoc”, „oni oboje są wykształceni - nie mogli tego zrobić swojemu dziecku”, „on na takim stanowisku nie robiłby czegoś takiego swojej rodzinie” itp.;
- przemocą jest tylko bicie: „nikt nikogo nie pobił, więc nie było przemocy”, „nie ma żadnych śladów – więc nie ma przemocy”, itp.;
- kobieta powinna wstydzić się, jeśli doznaje przemocy: „to wszystko twoja wina - powinnaś się wstydzić”, „twoja rodzina - świadczy o tobie”, „kobieta jest strażniczką domowego ogniska”, „widocznie nie dosyć się starała”, „musisz być samolubną egoistką”, itp.;

- dla dobra dzieci i trwałości rodziny powinno się znosić wszystko ze strony współmałżonka: „kobieta powinna poświęcić się dla dobra dzieci i rodziny”, „powinnam wytrzymać wszystko dla dobra dzieci”, „dzieci powinny mieć ojca i matkę”, „lepszy zły ojciec/matka, niż żaden” itp.;
- jeśli przestanie pić, wszystko będzie dobrze, warto czekać, może kiedyś zrozumie i przestanie pić i bić: „wszystko przez to picie, poza tym - to dobry mąż i ojciec”, „przestanie pić, wszystko będzie dobrze”, „prawdziwa miłość powinna wszystko wybaczyć”, „może kiedyś się ocknie i zrozumie - to taki dobry człowiek”, itp.;
- ofiara sama sobie jest winna: „widocznie go sprowokowała”, „pewnie jest masochistką, skoro go nie opuszcza – lubi być bita”, „pewnie coś takiego zrobiłam, że on nie mógł inaczej”, „starałem się, ale ona nie dała mi wyjścia”, itp.;

Mity i stereotypy opisują więc różne „pożądane” relacje w rodzinie, pomiędzy mężem i żoną, partnerami, pomiędzy rodzicami i dziećmi. Wyznaczają „uświęcone tradycją” role kobiecie, mężczyźnie, dzieciom, „wyjaśniają” samo zjawisko i „dają wskazówki”, jak należy postępować wobec problemów rodzinnych. Wiele z nich również, w najlepszej intencji ochrony rodziny, sprzyja niestety przemocy, usprawiedliwia ją i postuluje powstrzymywanie się od reakcji osób z zewnątrz. Uwalnianie się od stereotypów utrudnione jest przez fakt, że fałszywe założenia często są związane z przekonaniami charakterystycznymi dla danego środowiska. Osobom żyjącym w społeczności, gdzie panuje przyzwolenie na dominację jednej płci nad drugą, wyzysk, agresję słowną i fizyczną jest o wiele trudniej przeciwstawić się takiemu traktowaniu niż tym, których otoczenie takich zachowań nie aprobuje.

V. SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ

Przemoc w rodzinie jest problemem trudnym do badania. Zjawisko to jest niedoszacowane i prawdopodobnie ma znacznie większy zasięg.

Według badań KANTAR *Ogólnopolska diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie - raport październik 2019r.*, przeprowadzonych na zlecenie Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej, w ramach *Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020*. Polacy uważają, że przemoc w rodzinie jest zjawiskiem stosunkowo częstym. W opinii ankietowanych najbardziej rozpowszechniona jest przemoc psychiczna. 9% osób (a więc co jedenasta) sądzi, że dotyczy niemal każdego gospodarstwa domowego, a kolejne 25% jest zdania, że dotyczy dużej części tj. ponad połowy. Z drugiej strony co dziesiąta osoba uważa, że to zjawisko, które występuje bardzo rzadko (8%) lub wcale (2%). Jeśli chodzi o przemoc fizyczną, to w jej przypadku jako zjawisko co najmniej częste postrzega ją 24% ankietowanych, a jako bardzo rzadkie lub w ogóle nie występujące 15%. Na poziomie deklaratywnym zdecydowana większość Polaków

nie myśli o przemocy w rodzinie w sposób stereotypowy i potrafi zidentyfikować zachowania, które świadczą o występowaniu przemocy fizycznej, psychicznej, seksualnej, czy ekonomicznej. Badanie pokazało, że ok. 85 % - 90 % Polaków identyfikuje różne sytuacje, które świadczą o występowaniu przemocy jako nieakceptowalne, co może świadczyć o coraz większej świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie. Nadal jednak około 10% dorosłych osób (a więc ponad 3 mln osób) uznaje, różnego rodzaju przemocowe zachowania za normalne. Najczęściej (tj. przez 14%) podzielana jest opinia „Wydzielanie pieniędzy i kontrolowanie wszystkich wydatków, to przejaw gospodarności współmałżonka”, co potwierdza opinię ekspertów, że Polacy nie w pełni rozumieją zjawisko przemocy ekonomicznej. Kobiety i mężczyźni nieco różnią się w tym, jak postrzegają przemoc. W największym stopniu w odniesieniu do stwierdzenia „Rodzice mają prawo bić swoje dzieci”, z którym zgadza się 13% mężczyzn i 5% kobiet. Najbardziej kontrowersyjna opinia na temat przemocy w rodzinie, to stwierdzenie „Ofiary przemocy w rodzinie akceptują swoją sytuację”. W tym przypadku Polacy są podzieleni niemal po równo – około 40% zgadza się z tym poglądem i tyle samo nie zgadza, pozostałe osoby nie mają wyrobionego zdania. Ekspertki przyznają, że sytuacja osób doświadczających przemocy w rodzinie może być na tyle złożona, że racjonalna kalkulacja, analiza zysków i strat – w tym np. ewentualny brak środków do życia – może skłaniać osoby doświadczające przemocy w rodzinie do pozostania przy osobach stosujących przemoc. Dlatego tak ważne jest, by tworzyć odpowiednie warunki infrastrukturalne oraz polityki wsparcia, które przekonają osoby doświadczające przemocy, że lepsze życie jest możliwe. Obecnie zdecydowana większość Polaków uważa, że prawo w Polsce w niedostatecznym stopniu chroni osoby doświadczające przemocy w rodzinie (72%) oraz, że pomaganie osobom krzywdzonym jest obowiązkiem moralnym każdego człowieka (76%). Osoby, które uważają, że z różnych powodów lepiej się nie wtrącać w życie rodzin dotkniętych przemocą stanowią około kilkunastu procent ogółu społeczeństwa. Zdaniem ekspertów w praktyce waga tego problemu jest większa, bo ludzie, którzy realnie obserwują przemoc w swoim otoczeniu, rzeczywiście boją się reagować lub też nawet nie wiedzą, co powinni zrobić. Z tego względu działania edukacyjne i kampanie społeczne powinny koncentrować się również na świadkach przemocy i na tym, jak należy reagować, gdy widzi się coś niepokojącego.

5.1. Przemoc obserwowana w otoczeniu i wobec innych członków gospodarstwa domowego

Polacy w swoim otoczeniu najczęściej zauważają przemoc psychiczną (54% osób zna rodziny, w których ta przemoc występuje). Najmniej dostrzegana jest przemoc seksualna – 95% nie zna w otoczeniu rodzin, gdzie dochodzi do przemocy seksualnej – co wynika, z oczywistego faktu, że jest to forma przemocy najrzadziej występująca, ale na wynik może też wpływać fakt, że osoby,

które jej doznają nie są skłonne przyznawać się do niej, poza tym najtrudniej ją również bezpośrednio zauważyć. Większość badanych (81%) deklaruje ponadto, że nie zna rodzin, gdzie dochodzi do przemocy wobec dzieci. Zdaniem ekspertów, przemoc wobec dzieci bardzo trudno zauważyć, poza oczywistymi zachowaniami agresywnymi, doświadczanie przemocy przez dzieci dzieje się za zamkniętymi drzwiami. Eksperci zwracali również uwagę na pomijanie emocji i przeżyć dzieci obserwujących przemoc między rodzicami oraz błędne postrzeganie dzieci jedynie jako świadków przemocy. Na poziomie deklaracji, ponad połowa badanych, którzy obserwują w swoim otoczeniu rodziny dotknięte przemocą, podejmuje w związku z tym działania. Najczęściej jest to rozmowa z osobą krzywdzoną i motywowanie do podjęcia odpowiednich kroków, ale także rozmowa ze sprawcą przemocy. W przypadku przemocy fizycznej to także wezwanie policji. Pojawiały się też odpowiedzi, że formą reakcji było zgłoszenie sprawy do instytucji pomocy społecznej. Natomiast głównym powodem dla czego osoby, które znają w otoczeniu rodziny w których dochodzi do przemocy, nie podejmują żadnych działań, jest brak ochoty na to, aby wtrącać się do spraw innych bądź brak odwagi. Eksperci podkreślają, że należy edukować społeczeństwo w zakresie reagowania na przemoc w otoczeniu i uświadamiać, gdzie i w jaki sposób można zgłosić swoje obawy, że w naszym sąsiedztwie dzieje się coś złego. Dlatego tak ważne jest adresowanie kampanii społecznych uwrażliwiających na problem przemocy w rodzinie do świadków. Zdarza się również, że jesteśmy bezpośrednimi świadkami przemocy obecnej w naszych rodzinach. Od 4 do 11% badanych jest świadoma, że w ich rodzinach występowała przemoc psychiczna wobec dzieci, starszych czy innego dorosłego członka gospodarstwa domowego i od 2 do 6% badanych w przypadku obserwowania w rodzinie przemocy fizycznej. Eksperci przyznają, że przemoc wobec osób słabszych jest trudna do identyfikacji, a osoby te szczególnie wymagają wsparcia, gdyż z racji swojej zależności mają ograniczone możliwości szukania pomocy.

5.2. Przemoc doświadczana w dzieciństwie

Co trzeci badany przyznaje, że w dzieciństwie doświadczył przemocy psychicznej oraz fizycznej. Do doświadczenia w dzieciństwie przemocy ekonomicznej i seksualnej respondenci przyznają się rzadziej (odpowiednio 9% i 4%). Kobiety częściej doświadczały przemocy psychicznej i emocjonalnej. Natomiast doświadczenie przemocy fizycznej w dzieciństwie dotyczy przede wszystkim mężczyzn. Występowanie przemocy w dzieciństwie silnie wpływa na obecność przemocy w dorosłym życiu, czy w roli osoby doznającej przemocy czy stosującej przemoc. Eksperci są zgodni, że takie doświadczenia powodują, że pewne zachowania traktujemy jako normalne i w dorosłym życiu często już nie umiemy inaczej rozwiązywać konfliktów. Niemal co czwarty badany był w dzieciństwie świadkiem przemocy psychicznej w swoim domu. Niemal taki

sam odsetek (23%) to osoby, w których domach w dzieciństwie występowała przemoc fizyczna. Najczęściej występującym doświadczeniem z dzieciństwa było stałe narzucanie swojego zdania, wydawanie rozkazów, które zostało dostrzeżone przez co trzeciego badanego (32%) w swoim dzieciństwie. Bicie, szarpanie, czy popychanie zdarzyło się w domach 29% Polaków. Nieco rzadziej Polacy doświadczali w dzieciństwie obrażania, obrzucania wyzwiskami, grożenia (24%) oraz zakazów kontaktów z innymi osobami, które zostało wskazane przez co piątego respondenta (22%). W podobnym stopniu Polacy przyznają, że w ich latach dziecięcych ktoś z ich bliskich ich ośmieszał wobec innych (19%). Zdaniem ekspertów błędnie definiuje się dzieci tylko jako świadków przemocy. Objęcie specjalistyczną pomocą powinno dotyczyć nie tylko osoby krzywdzone, ale też tzw. świadków przemocy. Obserwowanie przemocy w swojej najbliższej rodzinie odciska 19 ogromne piętno na psychice dziecka i powinno ono również znaleźć się pod profesjonalną opieką specjalistów.

5.3. Osoby doznające przemocy

Niemal co piąty badany (19%) doświadczył jakiegokolwiek rodzaju przemocy wiele razy w ciągu całego swojego życia. 28% badanych doświadczyło przemocy kilka razy a 10% raz. Eksperci uważają, że przemoc w rodzinie jest w naszym kraju zjawiskiem częstym i w dużym stopniu niedoszacowanym, bo wiele jej przypadków nie wychodzi na jaw. Najpowszechniejszą formą przemocy jest przemoc psychiczna. W ostatnim roku przemocy psychicznej doświadczyło 29% badanych. Na przełomie całego życia 40% badanych przyznaje, że doświadczyło tej formy przemocy więcej niż raz w życiu. Jednocześnie określenie skali tego rodzaju przemocy jest w dużym stopniu uzależnione od przyjętej definicji. Przemoc psychiczną można bowiem rozumieć bardzo szeroko. Co czwarty Polak (23%) doświadczył kiedykolwiek przemocy fizycznej, niemniej jednak na wielokrotne doznawania przemocy wskazało 16% osób. W ostatnim roku tej formy przemocy doświadczyło 14 % badanych. Przy czym badania pokazały, że osoby które deklarowały, że doznały w swoim życiu przemocy fizycznej, wskazywały najczęściej, iż doświadczenie to miało miejsce wiele lat temu, najprawdopodobniej w dzieciństwie. Przemoc ekonomiczna dotknęła 13% badanych. Profesjonaliści przyznają, że stykają się w swojej pracy z tym rodzajem przemocy, jednak trudno im oszacować ogólną skalę zjawiska. 5% badanych stwierdziło, że doświadczyli przemocy seksualnej, co zdaniem ekspertów jest liczbą mocno zaniżoną. Ten rodzaj przemocy rzadko wychodzi na jaw, gdyż Polacy wstydzą się mówić o tej sferze życia, a ponadto wiedza o przemocy seksualnej jest bardzo niska i często zachowania będące jej przejawem nie są tak postrzegane. Warto zaznaczyć, że zdaniem profesjonalistów, różne formy przemocy współwystępują i trudno mówić o nich, jak o oddzielnych zjawiskach. Przemocy w rodzinie

najczęściej doświadczają kobiety i dzieci, choć dotyka ona także mężczyzn. Na przemoc najbardziej narażone są osoby, które doświadczyły jej w dzieciństwie. W badaniu ilościowym osoby w gorszej sytuacji materialnej częściej przyznają, że doświadczyły przemocy w rodzinie. Jednak eksperci zgodnie stwierdzają, że zjawisko to nie jest uzależnione od statusu społeczno-ekonomicznego rodziny. Badani najczęściej doznawali przemocy ze strony mężów, partnerów i ojców lub żon, partnerek i matek. Eksperci opowiadali także o przypadkach, w których przemoc wobec rodziców dopuszczają się dzieci. Wyniki badania bardzo wyraźnie wskazują na korelację pomiędzy nadużywaniem alkoholu, a przemocą w rodzinie. To, że osoba dopuszczająca się przemocy była pod wpływem alkoholu, przyznaje od 30% osób, które dotknęła przemoc ekonomiczna do 44% osób, które dotknęła przemoc fizyczna. Eksperci potwierdzają, że problem nadużywania alkoholu jest silnie skorelowane ze zjawiskiem przemocy w rodzinach, podkreślają również, że spożywanie pozbawia hamulców. Osoby doświadczające przemocy w rodzinie w większości przypadków nie szukają pomocy w związku z tym, co je spotkało. Niemniej jednak w przypadku, kiedy osoby te zdecydują się na szukanie wsparcia, to najczęściej po pomoc zwracają się te doświadczające przemocy fizycznej, psychicznej czy ekonomicznej (od 31% do 24%) a najrzadziej seksualnej – 11%. Eksperci zwracają uwagę na wiele barier, które powodują, że osoby doświadczające przemocy w rodzinie, nie szukają pomocy. Są to między innymi: niskie poczucie własnej wartości, uzależnienie psychiczne i ekonomiczne od osoby, która przemoc się dopuszcza, stereotypowe przekonania na temat tego, jakie zachowania w rodzinie są dopuszczalne. Osoby doświadczające przemocy w rodzinie najczęściej także w rodzinie szukają pomocy w związku z zaistniałą sytuacją. Nieco rzadziej badani, których dotknęła przemoc, zgłaszali się na policję. Pojawiały się też liczne odpowiedzi dotyczące zgłaszania się do ośrodka pomocy społecznej. Podstawową formą pomocy, z której korzystały osoby doznające przemocy w rodzinie były: wsparcie psychologiczne (od 47% w przypadku przemocy psychicznej do 36% w przypadku przemocy ekonomicznej), pomoc prawna (od 38% do 12%) oraz pomoc socjalna/materialna (od 27% do 13%). Osoby, które doświadczyły przemocy w rodzinie i zwracały się w związku z tym o pomoc, dosyć wysoko oceniają jej skuteczność (zależnie od rodzaju przemocy od 66% do 78% uważa za skuteczną). Specjaliści zwracają natomiast uwagę, że skuteczność pomocy często zależy od motywacji osób doznających przemocy oraz chęci do współpracy.

5.4. Osoby stosujące przemoc

30% respondentów potwierdza bycie sprawcą przemocy w rodzinie – jednokrotnym 9%, kilkukrotnym 17% i wielokrotnym 3%. Oznacza to, że ponad 9 mln Polaków przyznaje się do stosowania przemocy w rodzinie, a około 6 mln było w takiej sytuacji kilku- lub wielokrotnie. Do

stosowania przemocy psychicznej przyznało się najwięcej osób (24%), w dalszej kolejności do fizycznej (11%), a w najmniejszym zakresie do ekonomicznej (5%) i seksualnej (2%). Wbrew stereotypom demograficzny profil sprawcy nie daje się łatwo określić. Ogólnie stosowanie przemocy nie jest powiązane z wiekiem, wykształceniem, wielkością miejsca zamieszkania, ani też z sytuacją zawodową, czy zdrowotną. Jeśli chodzi o ocenę sytuacji materialnej, to wraz z jej pogorszeniem rośnie udział osób, które kiedykolwiek stosowały przemoc. Większy udział sprawców jest również wśród rozwodników (37%), co może wynikać z faktu że być może stosowanie przemocy w rodzinie było czynnikiem wpływającym na rozwód. To, co łączy osoby stosujące przemoc w rodzinie, to przede wszystkim wspólne doświadczenia oraz środowisko, w którym się wychowywali i żyją. Są to więc w większości osoby, które same doświadczały przemocy oraz osoby w otoczeniu których przemoc jest codziennością. Dla przykładu wśród tych, którzy doświadczały przemocy wiele razy do bycia sprawcą przyznaje się 52% osób. Z kolei wśród osób, które w otoczeniu obserwują 3 lub 4 typy przemocy, sprawcy stanowią 48%. Przemoc w rodzinie jest więc zjawiskiem, które w pewnym zakresie przekazywane jest z pokolenia na pokolenie. Zdaniem ekspertów wielu sprawców łączy też wspólne postawy tj. np. mają potrzebę władzy i kontroli, poczucie bezkarności oraz nie rozumieją swojej winy. Specjaliści podkreślają, że polityki przeciwdziałania przemocy w rodzinie powinny koncentrować się na sprawcach w większym zakresie niż dotychczas. Obecnie skala stosowania działań korekcyjno-edukacyjnych oraz terapeutycznych jest stosunkowo niewielka i sędziowie niechętnie kierują na nie sprawców. Z relacji sprawców wynika, że osobami doznającymi przemocy fizycznej są często dzieci, a zwłaszcza synowie, na których wskazuje 30% sprawców, ale też córki (21%). Oznacza to, że wciąż jest wiele do zrobienia w obszarze przeciwdziałania krzywdzeniu dzieci. Potrzebne są nie tylko kampanie społeczne zmieniające świadomość ogółu, ale też edukacja dzieci i młodzieży oraz podnoszenie kompetencji wychowawczych rodziców. Jeśli chodzi o problematykę nadużywania alkoholu przez sprawców przemocy w rodzinie to według sprawców przemocy używka ta towarzyszy stosowaniu przemocy. Eksperti z kolei zauważają, że choć alkohol często współwystępuje ze zjawiskiem przemocy, to nie jest jego przyczyną.

5.5. Przemoc domowa w Polsce, powiecie ropczycko-sędziszowskim oraz Gminie Wielopole Skrzyńskie.

Z danych liczbowych Policji wynika, że w Polsce zjawisko przemocy w rodzinie od lat jest na wysokim poziomie. Mimo podejmowanych działań nieznacznie słabnie. Skalę zjawiska przemocy domowej w Polsce na przestrzeni lat 2016-2019 prezentuje Tabela Nr 1.

Tabela Nr 1. Przemoc domowa w Polsce, w latach 2016-2019 (dane dotyczące działań podjętych w procedurze „Niebieska Karta” tylko wyłącznie przez Policję).

		Rok			
		2016	2017	2018	2019
Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta”	Ogółem	73 531	75 662	73 153	74 313
	- w tym wszczynających procedurę	73 531	61 980	59 829	61 076
	- dotyczących kolejnych przypadków w trakcie procedury	13 941	13682	13324	13237
Liczba ofiar przemocy		91 789	92 529	88 133	88 032
Liczba ofiar - kobiety		66 930	67 984	65 057	65 195
Liczba ofiar- mężczyźni		10 636	11 030	10 672	10 676
Liczba ofiar - małoletnich		14 223	13 515	12 404	12 161
Ogólna liczba osób podejrzanych o przemoc		74 155	76 206	73 654	74 910
Liczba podejrzanych sprawców- kobiet		5 461	5 878	6 045	6 448
Liczba podejrzanych sprawców - mężczyzn		68 321	70 035	67 306	68 148
Liczba podejrzanych sprawców- nieletnich		373	293	303	314
Ogólna liczba sprawców będąca pod wpływem alkoholu		46 537	46 092	43 182	42 583
Podejrzani sprawcy pod wpływem alkoholu- kobiety		1 993	2 028	1 903	2 126
Podejrzani sprawcy pod wpływem alkoholu - mężczyźni		44 499	44 037	41 257	40 435
Podejrzani sprawcy pod wpływem alkoholu- nieletni		45	27	22	22
Liczba dzieci umieszczonych w nie zagrażającym im miejscu (np. rodzina zastępcza, dalsza rodzina, placówka opiekuńcza)		598	413	427	309

Opracowanie własne na podstawie raportu policji *Przemoc w rodzinie*, <http://www.statystyka.policja.pl>, dostęp 29.10.2020 r.

Zjawisko przemocy domowej w powiecie ropczycko-sędziszowskim.

Podobnie jak w całej Polsce, przemoc domowa jest jednym z negatywnych zjawisk w powiecie ropczycko-sędziszowskim. Skalę zjawiska w poszczególnych gminach powiatu, na przestrzeni lat 2016-2019 r. przedstawia Tabela Nr 2 i 3.

Zjawisko przedstawiono jako liczbę wszczętych procedur „Niebieskiej Karty” oraz działań podjętych przez Komendę Powiatową Policji w Ropczycach związanych z wystąpieniem przemocy domowej.

Tabela Nr 2. Przemoc w rodzinie w powiecie ropczycko- sędziszowskim, w latach 2016-2019

Gmina	Ogółem	2016		2017		2018		2019	
		Policja	Inne	Policja	Inne	Policja	Inne	Policja	Inne
Ropczyce	293	52	16	49	9	70	7	82	8
Sędziszów Młp.	227	43	5	48	0	71	4	53	3
Wielopole Skrzyńskie	77	18	0	16	1	19	2	20	1
Ostrów	86	17	2	28	1	14	0	19	5
Iwierzycy	86	14	0	24	4	24	1	18	1
Razem	769	144	23	165	15	198	14	192	18

Opracowanie własne na podstawie Komenda Powiatowa Policji w Ropczycach, *Ocena stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie powiatu ropczycko- sędziszowskiego (2016-2019r.)*

<https://www.bip.ropczyce.kpp.policja.gov.pl>

Według danych Komendy Powiatowej Policji w powiecie ropczycko-sędziszowskim, w latach 2016-2019 wszczęte zostały 769 procedury „Niebieskich Kart”. W zdecydowanej większości tj. w 699 przypadkach inicjowali je policjanci Komendy Powiatowej w Ropczycach. Pozostałe 70 procedur „Niebieska Karta” wszczęte zostały przez inne podmioty uprawnione.

Tabela Nr 3. Działania podjęte przez Komendę Powiatową Policji w Ropczycach w stosunku do sprawców przemocy domowej z art. 207 § 1 kk (znęcanie)

Rok	Liczba wszczętych postępowań przygotowawczych	Liczba postępowań zakończonych skierowaniem aktu oskarżenia	Zastosowanie środków zapobiegawczych			
			Tymczasowe aresztowanie	Dozór policyjny	Nakaz opuszczenia lokalu	Zakaz opuszczenia lokalu połączony z zakazem wydania paszportu
2016	34	12	1	5	-	-
2017	39	16	3	3	-	-
2018	114	8	2	12	9	1
2019	88	34	4	11	7	3

Opracowanie własne na podstawie Komenda Powiatowa Policji w Ropczycach, *Ocena stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie powiatu ropczycko- sędziszowskiego (2016-2019 r.)*

<https://www.bip.ropczyce.kpp.policja.gov.pl>

Z zaprezentowanych danych wynika duża dysproporcja pomiędzy liczbą wszczętych postępowań przygotowawczych a ich zakończeniem i skierowaniem aktu oskarżenia. Wynika to głównie z faktu, że ofiary przemocy domowej często wycofują swoje zeznania lub też odmawiają ich złożenia w toku postępowania przygotowawczego.

Przemoc w rodzinie na terenie gminy Wielopole Skrzyńskie.

Działania przemocowe występują we wszystkich środowiskach i rodzinach niezależnie od statusu materialnego, pozycji społecznej i miejsca zamieszkania. Sprawcami przemocy są zarówno mężczyźni jak i kobiety. Osoby stosujące przemoc we własnym domu nie zdają sobie sprawy ze swego zachowania, nie dopuszczają też do wiadomości próśb i błagań bliskich o zaprzestaniu dręczenia fizycznego i psychicznego najbliższych, dlatego niezbędne jest objęcie ich specjalistycznymi programami terapeutycznymi. Główny problem polega jednak na tym by nakłonić i przekonać ich do konieczności korzystania i uczęszczania na tego typu zajęcia.

Przemoc domowa jest dysfunkcją rodziny i prowadzi do wielu tragedii życiowych. Należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślnie działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, a w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność w tym seksualną powodując szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą. Adresatami przemocy są: - ofiary przemocy, głównie kobiety, - sprawcy przemocy, - społeczność lokalna gminy Wielopole Skrzyńskie - świadkowie przemocy, jednostki instytucjonalne i służby zobowiązane do udzielenia pomocy.

Przemoc w rodzinie jest jednym z poważnych problemów społecznych w Gminie Wielopole Skrzyńskie. Zgodnie z Ustawą z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie gminy zostały zobligowane do tworzenia gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, prowadzenia poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, opracowywania i realizacji programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz prowadzenia gminnych ośrodków wsparcia. W związku z tym Uchwałą Rady Gminy Nr XII/75/2015 z dnia 08.12.2015r. przyjęto Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Wielopole Skrzyńskie, którego głównym celem jest przeciwdziałanie przemocy rodzinnej w Gminie Wielopole Skrzyńskie. Zadania zawarte w w/w programie realizowane są przez Zespół Interpersonalny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, który został powołany przez Wójta Gminy Wielopole Skrzyńskie Zarządzeniem nr 42/2011 z dnia 05.07.2011r.

Do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego w Wielopolu Skrzyńskim należy:

- diagnoza problemu przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie,
- rozpowszechnienie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym.

W skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi:

- Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wielopolu Skrzyńskim,
- pracownicy socjalni Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wielopolu Skrzyńskim,
- policjanci,
- kuratorzy sądowi,
- przedstawiciele Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- nauczyciele,
- pielęgniarka przychodni zdrowia.

Diagnozy zjawiska przemocy domowej w gminie Wielopole Skrzyńskie dokonano na podstawie danych pozyskanych z jednostek zajmujących się rozwiązywaniem problemów społecznych, w tym problemów zjawiska przemocy, które działają na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie. Pełnią one istotną rolę w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Są to instytucje tj. Gminna Komisja do Spraw Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielopolu Skrzyńskim, Komenda Powiatowa Policji w Ropczycach, NZOZ PIOMAR w Wielopolu Skrzyńskim, pedagodzy szkolnymi i kuratorzy sądowi, którzy współpracują ze sobą w ramach powołanego Zespołu Interdyscyplinarnego. Poniżej przedstawiono dane dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie w gminie Wielopole Skrzyńskie w oparciu o dane pozyskane z GOPS Wielopole Skrzyńskie.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielopolu Skrzyńskim obserwuje niepokojące zjawisko utrzymywania się przemocy rodzinnej wśród mieszkańców tej Gminy, na stosunkowo wysokim poziomie. Potwierdzają to analizy „Niebieskich Kart” prowadzonych przez Zespół Interdyscyplinarny w Wielopolu Skrzyńskim w latach 2016-2019.

Tabela Nr 4. Liczba założonych „Niebieskich Kart” na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie w latach 2016-2019.

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
Liczba założonych "Niebieskich Kart"	22	19	30	24

Źródło: Dane Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Jak pokazuje powyższa tabela ilość zakładanych „Niebieskich Kart” w Gminie Wielopole Skrzyńskie nie zmniejsza się choć są znaczne różnice w poszczególnych latach. W roku 2017 wypełniono ich 19, w roku 2018 aż 30, a w roku 2019 procedura została wszczęta 24 razy. „Niebieskie karty” w zdecydowanej większości były wypełniane przez Policję, która interweniowała w sytuacjach przemocy.

Poniższa tabela przedstawia liczbę zakończonych spraw w ramach procedury „Niebieskiej Karty” na przestrzeni trzech ostatnich lat.

Tabela Nr 5. Liczba osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie w Gminie Wielopole Skrzyńskie w latach 2016-2019.

Lata	Ogółem osoby dotknięte przemocą w rodzinie	Kobiety		Mężczyźni		Dzieci	
		Ogółem	w tym osoby powyżej 65 roku życia	Ogółem	w tym osoby powyżej 65 roku życia	Ogółem	w tym do 13 roku życia
2016	35	22	3	11	2	2	1
2017	33	18	6	1	0	14	7
2018	35	19	2	5	0	11	6
2019	43	16	5	10	0	17	12

Źródło: Dane Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Na przestrzeni lat 2016-2018 utrzymywała się podobna liczba osób dotkniętych przemocą domową, jednak znaczny wzrost zanotowano w 2019r.. Widoczny jest również znaczny udział poszkodowanych dzieci, zwłaszcza dzieci do 13 roku życia, w ogólnej grupie osób doświadczających przemocy. W roku 2019 ogółem poszkodowanych przemocą było 17 dzieci, z czego 12 było w wieku do 13 roku życia.

Wśród najczęściej zgłaszanych przez osoby pokrzywdzone formach przemocy wymienia się przemoc fizyczną, przemoc psychiczną/ emocjonalną, ekonomiczną oraz połączenie kilku form przemocy.

Liczbę osób, w kolejnych latach 2016-2019, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie obrazuje Tabela Nr 6.

Tabela Nr 6. Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie w Gminie Wielopole Skrzyńskie w latach 2016-2019.

Wyszczególnienie	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Osoby do 18 roku życia
2016	22	1	21	0
2017	19	0	19	0
2018	22	1	21	0
2019	17	2	15	0

Źródło: Dane Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Z powyższej tabeli wynika, że najczęściej sprawcami przemocy są mężczyźni. W większości przypadków przemoc jest związana z nietrzeźwością sprawcy. W analizowanym okresie 2016-2019 nie odnotowano przypadku osoby poniżej 18 roku życia, która była sprawcą przemocy domowej.

Tabela Nr 7. Liczba zakończonych spraw w ramach procedury „Niebieskie Karty” w Gminie Wielopole Skrzyńskie w latach 2016-2019.

Lata	Liczba zakończonych spraw w ramach procedury „Niebieskie Karty”
2016	20
2017	14
2018	17
2019	16

Źródło: Dane Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

VI. DZIAŁANIA INTERWENCYJNE I POMOCOWE DLA OSÓB UWIKŁANYCH W PRZEMOC DOMOWĄ.

6. 1. Pomoc osobom doznającym przemocy domowej

Pomoc kierowaną do osób doznających przemocy domowej należy rozumieć jako wspieranie ich zmian życiowych w kierunku usamodzielnienia i „normalności”, w tempie określonym i optymalnym dla tej osoby (np. metoda małych kroków lub też kamienia milowego), zawsze jednak z poszanowaniem dla tendencji przeciwstawnych opóźniających zmianę.

W pierwszej fazie kontaktu z osobami doznającymi aktualnie rozgrywanej się przemocy najważniejszą rolę odgrywa formuła poradnictwa mającego na celu zatrzymanie zjawiska przemocy. Kolejnym krokiem jest formuła psychoterapii.

W pierwszym kroku osobie pokrzywdzonej należy pomóc bronić się, wycofywać albo bezpośrednio zatrzymać przemoc i dopiero wówczas, gdy ona ustanie można zająć się śladami krzywd z przeszłości z wykorzystaniem wsparcia psychologicznego.

Podstawowe zasady, którymi kierować się powinno w procesie pomocy ofierze przemocy to:

- bezpieczeństwo osoby doznającej przemocy,
- autonomia osoby doznającej przemocy,
- odpowiedzialność karna osoby stosującej przemoc.

Przemoc w rodzinie często może prowadzić do poważnych obrażeń fizycznych, a nawet do śmierci ofiary lub sprawcy w wyniku działań ofiary w afekcie. Dlatego istotne jest oszacowanie potencjalnego zagrożenia, którego efektem może być wystąpienie groźnych dla zdrowia i życia zachowań przeciwko sobie lub innym ze strony sprawcy, ofiary lub dzieci. Ocena potencjalnego zagrożenia zdrowia lub życia powinna być przeprowadzana każdorazowo, gdy rozpozna się występowanie przemocy w rodzinie. Odpowiedzi twierdzące dotyczące czynników ryzyka powinny być wystarczającym powodem, by jak najszybciej pomóc osobie doznającej przemocy w opracowaniu planu bezpieczeństwa. Najczęściej podejmowane działania pomocy ofiarom to:

- interwencja,
- schronienie,
- informacja,
- edukacja,
- specjalistyczne poradnictwo,
- wsparcie emocjonalne,
- psychoterapia,
- pomoc socjalna dająca sytuacyjne oparcie dla dalszych działań.

6.2. Procedura „Niebieskie Karty”

Jest to strategia działania wobec przemocy w rodzinie, która składa się z odpowiedniej dokumentacji i sposobu postępowania w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia występowania przemocy. „Niebieskie Karty” to nazwa procedury podejmowanej i prowadzonej w związku z uzasadnionym podejrzeniem wystąpienia przemocy w rodzinie. Podstawowym celem „Niebieskiej Karty” jest rozpoznawanie przemocy i usprawnienie pomocy oferowanej przez przedstawicieli różnych służb w środowisku lokalnym, ale też tworzenie warunków do systemowego, interdyscyplinarnego modelu pracy z rodziną. Procedura "Niebieskie Karty" obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony

zdrowia, przy współpracy z systemem sądownictwa i prokuratury, w związku z podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Oznacza to, że osobami wszczynającymi procedurę „Niebieskie Karty“ mogą być wyłącznie przedstawiciele pięciu uprawnionych do tego podmiotów (tj. jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia), a w szczególności: pracownik socjalny, asystent rodziny, członek KRPA, funkcjonariusz policji, nauczyciel, psycholog lub pedagog szkolny, lekarz, pielęgniarka, ratownik medyczny, gdy w toku swych czynności zawodowych lub służbowych nabierze podejrzenia, iż może być stosowana przemoc w rodzinie. Wszczęcie to następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta“ – A przez przedstawiciela jednego z wyżej wspomnianych podmiotów, które mają do tej czynności uprawnienia. Osobę dotkniętą przemocą w rodzinie zaprasza się na posiedzenie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej. Tam analizuje się sytuację rodziny i wypełnia formularz „Niebieska Karta“ – C. Grupa robocza opracowuje indywidualny plan pomocy rodzinie zawierający propozycje działań pomocowych. Osoba, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, jest z kolei wzywana na spotkanie grupy roboczej. Z jej udziałem wypełniany jest formularz „Niebieska Karta“ – D. Zakończenie procedury „Niebieskie Karty” następuje, gdy Zespół Interdyscyplinarny na wniosek grupy roboczej rozstrzygnie o braku zasadności podejmowania działań lub istnieje prawdopodobieństwo ustania przemocy w rodzinie i został zrealizowany indywidualny plan pomocy. O zakończeniu procedury powiadamia się podmioty, które w niej uczestniczyły. Procedura „Niebieskie Karty“ przeprowadzana jest niezależnie od innych rodzajów postępowania w szczególności postępowania karnego, cywilnego czy rodzinnego.

Ofiary przemocy zgłaszające się o pomoc do GOPS i Zespołu Interdyscyplinarnego mogą liczyć na udzielenie bezpłatnej pomocy lub skierowanie do odpowiednich instytucji, gdzie mogą uzyskać wsparcie w szczególności w formie:

- poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego,
- ochrony przed dalszym krzywdzeniem, poprzez uniemożliwienie osobom stosującym przemoc korzystania ze wspólnie zajmowanego z innymi członkami rodziny mieszkania oraz zakazania kontaktowania się i zbliżania do osoby pokrzywdzonej,
- interwencji kryzysowej i wsparcia,
- zapewnienia bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,

- badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie,
- zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie, która nie ma tytułu prawnego do zajmowanego wspólnie ze sprawcą przemocy lokalu, w uzyskaniu mieszkania”.

Zespół Interdyscyplinarny kieruje swoje działania do ofiar, sprawców oraz świadków przemocy domowej. Poniżej, w Tabelach Nr 9, 10 i 11 zaprezentowano działania Zespołu Interdyscyplinarnego w Wielopolu Skrzyńskim, kierowane do poszczególnych grup osób uwikłanych w przemoc domową oraz liczbę osób objętych wsparciem w latach 2016-2019.

Tabela Nr 8. Praca prowadzona przez Zespół Interdyscyplinarny i Grupy Robocze w ramach procedury „Niebieskie Karty” w Gminie Wielopole Skrzyńskie w latach 2016-2019.

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
Liczba prowadzonych spraw przez grupy robocze w ramach procedury „Niebieskie Karty”	22	16	20	17
Liczba utworzonych grup roboczych	4	4	4	13
Liczba osób poszkodowanych w rodzinie, których dotyczyło postępowanie w ramach procedury „Niebieska Karta”	35	33	35	18
Liczba osób stosujących przemoc, których dotyczyło postępowanie w ramach procedury „Niebieska Karta	22	19	22	18

Źródło: Dane Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

a) działania podejmowane wobec ofiar przemocy w rodzinie.

Tabela Nr 8. Praca prowadzona przez Zespół Interdyscyplinarny i Grupy Robocze w ramach procedury „Niebieskie Karty” w Gminie Wielopole Skrzyńskie w latach 2016-2019.

Rok	Liczba osób objętych pomocą	Rodzaj wsparcia
2016	28	Praca socjalna, poradnictwo, wspieranie pracownika socjalnego, pedagoga szkolnego, dzielnicowego, pielęgniarki środowiskowej pracownika Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, konsultanta dla osób uzależnionych oraz stosujących przemoc, asystenta rodziny.
2017	27	
2018	17	
2019	26	

Opracowanie własne na podst danych Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w gminie Wielopole Skrz. za lata 2016-2019.

b) działania podejmowane wobec osób stosujących przemoc

Tabela Nr 9. Osoby stosujące przemoc domową w Gminie Wielopole Skrzyńskie i rodzaj wsparcia do nich kierowanych.

Rok	Liczba osób objętych działaniem	Rodzaj wsparcia
2016	9	Praca socjalna, wsparcie pedagoga szkolnego, kierowanie do punktu konsultacyjnego, monitorowanie sytuacji w rodzinie, kierowanie wniosku do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
2017	6	
2018	12	
2019	22	

Opracowanie własne na podst danych Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w gminie Wielopole Skrz. za lata 2016-2019.

c) działania podejmowane wobec świadków przemocy w rodzinie

Tabela Nr 10. Świadcowie przemocy domowej w Gminie Wielopole Skrzyńskie i rodzaj wsparcia do nich kierowany.

Rok	Liczba osób objętych działaniem	Rodzaj wsparcia
2016	7	Wsparcie asystenta rodziny, pedagoga szkolnego, pracownika socjalnego
2017	13	
2018	0	
2019	3	

Opracowanie własne na podst danych Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w gminie Wielopole Skrz. za lata 2016-2019.

Z zaprezentowanych danych wynika, że wsparciem ze strony Zespołu Interdyscyplinarnego były objęte wszystkie osoby uwikłane w przemoc domową, dla których została wdrożona procedura „Niebieskiej Karty”. Wsparciem objęto zarówno osoby doświadczające przemocy, jej sprawców oraz świadków. Rodzaj wsparcia był dostosowywany indywidualnie do każdej osoby i miał charakter zróżnicowany.

Dzięki ogólnopolskim akcjom społecznym i profilaktycznym zmniejsza się społeczna akceptacja dla zjawiska przemocy i zwiększa się w świadomości społecznej stwierdzenie, że przemoc w rodzinie jest przestępstwem, które należy piętnować i zdecydowanie na nie reagować. Realizowane kampanie społeczne realnie wpływają na zmianę świadomości społecznej i obalanie stereotypów, dzięki czemu spada aprobata dla zachowań przemocowych, a także zmienia się perspektywa patrzenia na problem przemocy nie jako na indywidualną sprawę rodziny, a na zjawisko, któremu trzeba przeciwdziałać.

VII. ZAŁOŻENIA SYSTEMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE WIELOPOLE SKRZYŃSKIE

- 1. Najważniejsze jest bezpieczeństwo ofiary.**
- 2. Za przemoc zawsze odpowiedzialny jest sprawca przemocy, bez względu na to co zrobiła ofiara.**
- 3. Nikt nie ma prawa stosować przemocy wobec drugiego człowieka.**
- 4. Nie ma żadnego uzasadnienia i usprawiedliwienia przemocy domowej.**
- 5. Podstawowym zadaniem jest zatrzymanie przemocy, bez tego pomoc jest nieskuteczna.**
- 6. Ofiara przemocy w rodzinie cierpi na wielorakie urazy.**

Zrozumiałe i dopuszczalne są wahania i niekonsekwencje w zachowaniu i decyzjach, bowiem jest to jeden z objawów doznanego urazu.

Najważniejszym elementem systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Wielopole Skrzyńskie jest przyjęcie i realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej na lata 2021-2025.

7.1. Analiza SWOT Programu Przeciwdziałania Przemocy w rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Wielopole Skrzyńskie.

Opracowana diagnoza problemu przemocy w rodzinie, a także potrzeby i oczekiwania przez osoby działające w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie umożliwiły sporządzenie analizy SWOT, która określa mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Wielopole Skrzyńskie.

Tabela Nr 11. Analiza SWOT systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Wielopole Skrzyńskie.

Czynniki wewnętrzne	
Mocne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla Gminy Wielopole Skrzyńskie uwzględniająca problemy rodziny, dziecka a także przemoc w rodzinie. 2. Działalność Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego dla osób i rodzin z problemem alkoholowym i problemem przemocy w rodzinie. 3. Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Wielopole Skrzyńskie. 4. Dobra współpraca z instytucjami i organizacyjnymi. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niepełna diagnoza potrzeb w zakresie problemu przemocy domowej. 2. Zjawisko silnie zakorzenione w obyczajowości. 3. Małe zainteresowanie programami korekcyjno-edukacyjnymi dla osób stosujących przemoc w rodzinie. 4. Brak grup wsparcia dla osób doświadczających przemocy. 5. Brak specjalistów do pracy z rodziną. 6. Obciążenie emocjonalne osób pracujących z rodziną zwiększające prawdopodobieństwo wypalenia zawodowego.
Czynniki zewnętrzne	
Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Zmiany prawne umożliwiające skuteczne formy niesienia pomocy rodzinom zagrożonym przemocą domową. 2. Stale kształcąca się kadra służb działająca na rzecz rodziny. 3. Wykorzystanie dostępnej bazy lokalowej (instytucji i parafii) na tworzenie grup wsparcia dla tworzenie grup wsparcia dla osób doświadczających przemocy. 4. Rozwój wolontariatu. 5. Wzrost poziomu wykształcenia społeczeństwa. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów. 2. Brak gwarancji bezpieczeństwa dla osób doświadczających pomocy. 3. Poczucie bezkarności dla osób stosujących przemoc. 4. Powszechny pogląd o braku konsekwencji ponoszonych przez sprawcę, będącym czynnikiem osłabiającym podejmowanie działań przeciwko niemu. 5. Negatywne wzorce zachowań społecznych.

Opracowanie własne

VIII. ADRESACI PROGRAMU

Program przeznaczony jest dla mieszkańców gminy Wielopole Skrzyńskie, a w szczególności:

- rodzin i osób dotkniętych przemocą domową,
- rodzin i osób zagrożonych zjawiskiem przemocy,
- świadków przemocy domowej
- osób stosujących przemoc,
- sprawców przemocy.

IX. PARTNERZY PROGRAMU

Zakłada się współpracę instytucji, których zadaniem jest pomoc rodzinom doświadczającym przemocy domowej tj.:

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ropczycach.
2. Sąd Rejonowy w Ropczycach.
3. Centrum Profilaktyki Terapii Uzależnień w Rzeszowie.
4. Dzielnicowi.
5. Kuratorzy zawodowi.
6. Dyrektorzy i nauczyciele pracujący w szkołach.
7. Niepubliczny Zespół Opieki Zdrowotnej „PIOMAR” w Wielopolu Skrzyńskim.
8. Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Lubzin

X. CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU.

Za cel główny Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w |Gminie Wielopole Skrzyńskie na lata 2021-2025 przyjęto:

Powstanie zintegrowanego systemu pomocy rodzinie z problemem przemocy domowej.

Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację celów szczegółowych tj.

- koordynacja działań lokalnych podmiotów, które działają na rzecz rodzin doświadczających przemocy.
- systematyczna edukacja środowiska lokalnego mająca na celu podniesienie społecznej świadomości i pobudzenie wrażliwości, obalanie stereotypów. na temat zjawiska przemocy w rodzinie.
- wsparcie i profesjonalna pomoc osobom doświadczającym przemocy.
- podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności osób realizujących zadania związane przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Wyżej wymienione cele będą realizowane przy pomocy działań o charakterze:

- profilaktycznym – propagowanie zachowań alternatywnych wobec przemocy, nowatorskich i systemowych rozwiązań,
- edukacyjnym- upowszechnianie wiedzy na temat przemocy i jej negatywnych skutków, kształtowanie właściwych postaw, w tym braku akceptacji dla przemocy i obalanie stereotypów związanych z przemocą domową.
- pomocowym – specjalistyczne poradnictwo, działania profilaktyczno- terapeutyczne, korekcyjno-edukacyjne, informowanie o miejscach i możliwościach udzielenia pomocy,

- wspierającym – wsparcie merytoryczne i praktyczne służb pomocowych, wzmocnienie i aktywizowanie instytucji i organizacji, współpraca i wymiana doświadczeń oraz informacji.

XI. HARMONOGRAM PROGRAMU

Zakładamy, że „Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025” będzie miał charakter interdyscyplinarny i realizowany będzie przez wszystkie instytucje i organizacje zobligowane do podejmowania działań na rzecz zapobiegania i ograniczenia przemocy w rodzinie. Program będzie realizowany na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie w latach 2021-2025. Wdrażanie Programu rozpocznie się po jego uchwaleniu, a działania wyznaczone do realizacji będą miały charakter ciągły.

Tabela Nr 12. Harmonogram działań Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Wielopole Skrzyńskie na lata 2021-2025.

Lp.	Cel szczegółowy	Działania	Realizatorzy	Termin realizacji
1.	Koordinacja działań lokalnych podmiotów, które działają na rzecz rodzin doświadczających przemocy.	Kontynuacja działalności funkcjonującego na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, w celu szybkiego i skutecznego podejmowania działań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa oraz zatrzymania przemocy w rodzinie, a także planowania i realizacji działań pomocowych w oparciu o diagnozę potrzeb, poprzez zadania zespołu: 1) kompleksowa pomoc rodzinom, dotkniętym zjawiskiem przemocy, przyjmowanie zgłoszeń dotyczących przemocy domowej i uruchamianie procedur mających na celu powstrzymanie przemocy, 2) wypracowanie procedur interwencji wobec ofiar i sprawców przemocy oraz opracowanie strategii postępowania,	GOPS, Zespół Interdyscyplinarny, Komenda Powiatowa Policji	Działania ciągle 2021-2025

		<p>3) kierowanie ofiar i sprawców przemocy do specjalistów zajmujących się sprawami przemocowymi,</p> <p>4) monitorowanie rodzin, w których dochodzi do przemocy, w szczególności uruchamianie współpracy,</p> <p>5) zbieranie materiałów dowodowych zgodnie z procedurą „Niebieskiej Karty”,</p> <p>6) gromadzenie informacji na temat instytucji udzielającej pomocy rodzinom, w których występuje zjawisko przemocy domowej,</p> <p>7) analiza wniosków o wszczęcie postępowania w sprawie zastosowania obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu, składanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych pod kątem związku między nadużywaniem alkoholu a stosowaniem przemocy,</p> <p>8) występowanie z zawiadomieniami do prokuratora o podejrzeniu popełnienia czynów określonych w art. 2 pkt. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie .</p>		
<p>Wskaźniki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta” - liczba zakończonych procedur „Niebieska Karta” - liczba posiedzeń Grup Roboczych. 				
2.	<p>Systematyczna edukacja środowiska lokalnego mająca na celu podniesienie społecznej świadomości i pobudzenie wrażliwości, obalanie stereotypów. na temat zjawiska przemocy w rodzinie.</p>	<p>1. Opracowanie i aktualizowanie diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie na obszarze z instytucji pomocowych,</p> <p>2. Przygotowanie i udostępnianie materiałów o charakterze informacyjnym i edukacyjnym z zakresie przeciwdziałania przemocy,</p> <p>3) Publikowanie na stronie internetowej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Wielopola Skrzyńskim informacji o lokalnym systemie pomocy i wsparcia osób uwikłanych w zjawisko przemocy domowej,</p> <p>4) prowadzenie wśród dzieci i młodzieży profilaktyki w zakresie agresji i przemocy m.in. poprzez organizowanie zajęć, warsztatów, pogadank w ramach</p>	<p>- GOPS, - Punkt Informacyjno-Konsultacyjny, - Ośrodek Interwencji Kryzysowej, - Placówki Oświatowe</p>	<p>Działania ciągłe 2021-2025</p>

		szkolnego programu profilaktyki, 5) promowanie wśród dzieci i młodzieży różnorodnych form spędzania wolnego czasu z pominięciem zachowań agresywnych		
Wskaźniki: - liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” - liczba rozpowszechnionych plakatów, ulotek i broszur, - liczba osób odwiedzającą stronę internetową Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wielopolu Skrzyńskim. - liczba zajęć i warsztatów zorganizowanych w ramach szkolnych programów profilaktycznych oraz liczba klas lub uczniów nimi objęta.				
3.	Wsparcie i profesjonalna pomoc osobom doświadczającym przemocy.	1) wsparcie psychologiczne udzielone w Punkcie Informacyjno- Konsultacyjnym. 2) wdrażanie procedury „Niebieskiej Karty” 3) zapewnienie bezpiecznego schronienia osobom doznającym przemocy, 4) nawiązywanie i utrwalanie współpracy z przedstawicielami poszczególnych służb i instytucji.	- GOPS - Zespół Interdyscyplinar-ny, - Gminna Komisja Pozwazywania Problemów Alkoholowych, - Służba Zdrowia	Działania ciągłe 2021-2025
Wskaźniki: - liczba udzielonych porad i konsultacji, - liczba założonych „Niebieskich Kart” - liczba i rodzaj form pomocy udzielonych ofiarom przemocy w rodzinie.				
4.	Podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności osób realizujących zadania związane przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.	1) systematyczne diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie 2) doskonalenie grup zawodowych zaangażowanych w problematykę przeciwdziałania przemocy 3) podnoszenie kwalifikacji pracowników zajmujących się zjawiskiem przemocy w rodzinie	- GOPS, - Zespół Interdyscyplinar-ny	Działania ciągłe 2021-2025
Wskaźniki: - opracowanie corocznej diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie, - lista osób biorących udział w szkoleniach, kursach, warsztatach - uzyskane certyfikaty, świadectwa ukończenia kursu, szkolenia, warsztatów.				

XII. REALIZACJA PROGRAMU

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Wielopole Skrzyńskie na lata 2021-2025 rozpoczął się od przeprowadzenia konsultacji wszystkich instytucji i osób zaangażowanych w Program, w trakcie których zostały omówione role i zadania poszczególnych partnerów Programu działających na rzecz przeciwdziałania zjawisku przemocy domowej.

Cele określone w programie wynikają z przeprowadzonej analizy sytuacji, diagnozy potrzeb w zakresie problematyki przemocy domowej. Sprawne funkcjonowanie gminnego systemu

przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie zakłada koordynację i spójność działań, w tym dobry przepływ informacji między partnerami – jednostką pomocy społecznej, ochroną zdrowia, wymiarem sprawiedliwości, policją, instytucjami i organizacjami zajmującymi się przemocą w rodzinie. Pełna realizacja wyznaczonych celów jest uzależniona od stopnia zaangażowania tych podmiotów w tworzeniu systemu umożliwiającego rodzinie uzyskanie specjalistycznego wsparcia i niezbędnej pomocy, by sama stawała się niezależna, wydolna i zaradna.

Przy opracowaniu Programu dokonano wszechstronnej oceny zewnętrznych i wewnętrznych czynników określających kondycję bieżącą i potencjał rozwojowy w kontekście przewidywania szans i zagrożeń występujących w otoczeniu, stosując analizę SWOT, określając możliwości Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025.

Program będzie realizowany w sposób ciągły przez Zespół Interdyscyplinarny ds Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przy współpracy podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie tj. m. in.

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielopolu Skrzyńskim,
- Komendę Powiatową Policji w Ropczycach,
- Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wielopolu Skrzyńskim,
- Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych i współuzależnionych w Wielopolu Skrzyńskim,
- Placówki oświatowe,
- Służbę zdrowia,
- Sąd Rejonowy w Ropczycach poprzez Kuratorską Służbę Sądową.

XIII. PROGNOZOWANE EFEKTY

Zakłada się, że realizacja Programu w latach 2021-2025 przyczyni się do:

- pogłębienia wiedzy społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy domowej,
- zmiany postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie,
- promowanie wartości rodzinnych,
- udzielenia profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- stałe podnoszenie kompetencji i pogłębianie wiedzy przez osoby pracujące na rzecz rodzin z problemem przemocy,
- ochrony ofiar przemocy poprzez wsparcie prawne i psychologiczne,
- usprawnienie systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą,

- systematycznej edukacji środowiska lokalnego na temat przemocy w rodzinie poprzez rozpowszechnianie ulotek, plakatów, broszur, a także zamieszczanie informacji na stronie internetowej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wielopolu Skrzyńskim,
- zwiększenia zaangażowania społeczności lokalnej w przeciwdziałanie przemocy domowej,
- zbudowanie sprawnego systemu działań w zakresie pomocy rodzinom i osobom dotkniętym przemocą,
- zmniejszenie rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie.

XIV. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Źródłem finansowania zadań zawartych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Wielopolu Skrzyńskim są środki własne Gminy, w tym wpływy z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz środki budżetu państwa i województwa przeznaczone na realizację Programu.

XV. MONITORING I EWALUACJA

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie będzie zarządzany przez kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wielopolu Skrzyńskim. Program będzie monitorowany przez Zespół Interdyscyplinarny w Wielopolu Skrzyńskim. Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość, która dotyczyć będzie danych uzyskanych na koniec każdego roku realizacji Programu. tj.

- instytucji pomagających ofiarom przemocy w rodzinie,
- form udzielanej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- form działań kierowanych do sprawców przemocy w rodzinie.

Wskaźnikami ewaluacji będą:

- liczba wszczętych procedur „Niebieskiej Karty”
- liczba osób pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej
- liczba sprawców przemocy domowej
- liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu,

Ewaluacja pozwoli na:

- dostosowanie form wsparcia do potrzeb i problemów istniejących w Gminie Wielopole Skrzyńskie
- zwiększenie dostępności działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Ewaluację Programu prowadzić będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielopolu Skrzyńskim we współpracy z wszystkimi instytucjami realizującymi Program.

XVI. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

Opracowany Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie pozwoli na realizację wytyczonych celów. Jego zadaniem będzie pobudzenie aktywności instytucji i organizacji działających w obszarze pomocy społecznej oraz rozwoju społecznego Gminy Wielopole Skrzyńskie. Będzie to możliwe poprzez dobrą współpracę jednostek i podmiotów działających na rzecz osób i rodzin. Program jest dokumentem otwartym i elastycznym. Będzie podlegał okresowym weryfikacjom i modyfikacjom w zależności od zmieniających się uwarunkowań społeczno-ekonomicznych, wymogów prawa, rozwoju procesów społecznych a także pojawiających się nowych potrzeb i możliwości.

XVII. BIBLIOGRAFIA

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 02 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.),
3. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.),
4. Ustawa z dnia 12 marca 20004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876)
5. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
6. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie 2014-2020. (UCHWAŁA Nr 76 RADY MINISTRÓW z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014–2020)
7. Dane Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w Wielopolu Skrzyńskim za lata 2016-2019.

Netografia

1. <http://www.pcprdt.pl/fazy-przemocy>, dostęp 30.10.2020 r.
2. Kantar *Ogólnopolska diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie - raport październik 2019r.*, badania przeprowadzone na zlecenie Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej, w ramach *Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2024-2020*, <https://static.im-g.pl>, dostęp 29.10.2020 r.
3. Komenda Główna Policji, *Przemoc w rodzinie*, <http://www.statystyka.policja.pl>, dostęp 29.10.2020 r.

4. Komenda Powiatowa Policji w Ropczycach, *Ocena stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie powiatu ropczycko- sędziszowskiego (2016-2019r.)*, <https://www.bip.ropczyce.kpp.policja.gov.pl>, dostęp 15.10.2020r.

XVIII. SPIS TABEL

Tabela Nr 1. Przemoc domowa w Polsce, w latach 2016-2019 (dane dotyczące działań podjętych w procedurze „Niebieska Karta” wyłącznie przez Policję)

Tabela Nr 2. Przemoc w rodzinie w powiecie ropczycko- sędziszowskim, w latach 2016-2019

Tabela Nr 3. Działania podjęte przez Komendę Powiatową Policji w Ropczycach w stosunku do sprawców przemocy domowej z art. 207 § 1 kk

Tabela Nr 4. Liczba założonych „Niebieskich Kart” na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie w latach 2016-2019

Tabela Nr 5. Liczba osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie w Gminie Wielopole Skrzyńskie w latach 2016-2019

Tabela Nr 6. Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie w Gminie Wielopole Skrzyńskie w latach 2016-2019

Tabela Nr 7. Liczba zakończonych spraw w ramach procedury „Niebieskie Karty” w Gminie Wielopole Skrzyńskie w latach 2016-2019

Tabela Nr 8. Praca prowadzona przez Zespół Interdyscyplinarny i Grupy Robocze w ramach procedury „Niebieskie Karty” w Gminie Wielopole Skrzyńskie w latach 2016-2019

Tabela Nr 9. Osoby stosujące przemoc domową w Gminie Wielopole Skrzyńskie i rodzaj wsparcia do nich kierowanych

Tabela Nr 10. Świadkowie przemocy domowej w Gminie Wielopole Skrzyńskie i rodzaj wsparcia do nich kierowany

Tabela Nr 11. Analiza SWOT systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Wielopole Skrzyńskie

Tabela Nr 12. Harmonogram działań Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Wielopole Skrzyńskie na lata 2021-2025.

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek Nr 1. Fazy przemocy w rodzinie